

nosti té, kterouž jemu hned nejbliž po sobě pustil byl Stvořitel, myslí veselou, rozumem stížitelným, vůlí šlechetnou, paměti spofádanou a mocným nad tvory panováním pectiv. Odkudž přišlo, že duše i v třetím centrum, kdež ji byt vykázan, zviklána, totiž v těle; odkudž ji nemoc a smrt vyhánějí; z čehož ze všeho co poslo, vidíme a cítíme přezalostně: jmenovitě, že jsme v hrozné motaniny uvedeni, kteréž nás zachvacují a námi točí k bídě a zahynutí nášemu. Nebo pamět, nám ze všeho brku vyražena jsuc, jako závrativá jest, na Stvořitele svého nikdá téměř, leč běžně a naopak nějak nevzpomene, mezi tvory pak tak se plete a motá, že se ani sama jakž náleží upamatovati nemůž, kde jest a co se s ní dělá. Rozum, z centrum svého (jenž jest světlo boží) se vysmekna, slepě se mezi věcmi stvořenými vrtí a motá, něčeho se právě chytiti, něčeho stihnouti, něčeho rozeznati nemoha, všecko sobě v hromadu plete a mate, a jednáč toho, 28 jednáč toho se chytaje, ke všemu šilhá a slepne přemízně. Vůle pak, ta všecku chut všetečnou opovázlivostí ke všelikým necnostem duši potahující, rozličnými ji hanebnostmi maže a kálí. Až naposledy mysl neb svědomí, všecku tu směsici stíhající, strach, bázeň, tesknost, trápení, bolest a očekávání hroznějších nějakých žalostných věcí v člověku působí, jichž i neujde spolu s ďáblem na věky, nesmiluje-li se Bůh.

KAPITOLA IV

Další vypsání motanin lidských.

Ezechieleovi Bůh u vidění běh světa a předivné své jeho řízení ukázati chtěje, ukázal jemu čtyry kola, jedno v druhém; jichž výsost byla od země až pod oblohu, kteráž se tak jedno v druhém, avšak na čtyry strany jdouce, s zvukem obracela a tak prudce a divně svíjela, že z nich hrůza šla. Uprostřed pak kol bylo čtvero ohnivých zvířat a uprostřed duch, kterýž je pudil. Čímž vším předivná a samému Bohu známá světa správa vymalována jest: že ačkoli se všecky lidské věci, jako v kolách nějakých sem tam se točí, motají, Bůh však jak skrze službu

5 ji nemoc a smrt vyhánějí A, L] se skrze smrt vyhání V — 8 zahynutí A, L] k zahynutí V — 9 jsuc A, L] chybí V — 9 téměř A, L] téměř V — 15 jednáč... jednáč A, L] jednáč... jednáč V — 17 chut všetečnou A, L] chut i moe k dobrému potratila: toliko jí milo, co Bohu odporné: takže všetečnou V — 24 Další vypsání A, L] Vypsání další V — 26 čtyry A, L] čtyři V — 27 výsost A, L] vysokost V — 27 oblohu A, L] oblohu na pohledění jako sklo V — 28 čtyry A, L] čtyři V — 28 jdouce A, L] jdouc V — 30 uprostřed duch A, L] uprostřed zvířat duch V — 31 samému A, V] sámému L — 32 kolách A, L] kolech V

anjelů, tak i sám duchem všemohoucnosti své všecko to že řídí předivně. Kteréž sic božské řízení věcí našich nám nezpytatelné jest; ale motání to samo nás a věci našich jakž takž poznati můžeme.

5 Nebo i Šalomoun, na běh světa se dívaje, že všecko v kole jde, vysvědčil: jedno zbhůru, druhé dolu: jedno že vstává, druhé padá; jedno přichází, druhé miji: a že člověk, mezi tím se motaje a pleta, nic odtud nemá než bídné kvaltování a trápení ducha, a že toho vymluvíti, ani se na ty motaniny diváním nasytiti, ani tomu pod nebem jaké rady naleznouti, nedostatků scísti a zkrivenin zpřímiti nelze (Eccles. 1). Podívejmež se tedy i my, jak jest přenepokojný a plný kolotání život náš. Nebo v kole jsme, pokud pod oblohou jsme: či co dím v kole? V kolách, divně spletených kolách jsme; an námi jedno sem, 15 druhé tam, třetí onam zmitá. Nebo nikdež v centrum nestojíme, odevšad jsme vystoupili, okolkové nás zachvacují a námi házejí sem tam.

První kolo, v kterémž se tlučeme, jest obloha: druhé kolo živlové: třetí kolo živi tvorové, mezi nimiž byt máme: čtvrté kolo naší spolulidě: páté kolo ďáblové: šesté Bůh a anjelé jeho: sedmé, nejspletenější kolo, jsme my sami sobě. Na kteráž kola a naše bídné v nich se motání kdyby se kdo právě podívali uměl, jistě by se s Ezechielem užasl a zhroutil.

Předně zajisté obloha prudkým během vůkol země se točí, 25 časy života našeho nám s sebou zachvacuje, nýbrž život nám na kusy stíhají: takže co rok, co den, co hodina, co okamžení, vždy nám života ukrajuje a ukrajuje a blíží k branám smrti žene. Oblakové jednak nám nebe a vodlé toho mysl kormoutí a kálí, jednak vodou, ledem, ohněm na nás házejí: a často nám to, což nám z slunce a hvězd docházeti má, přejímajíce, ne podlé vůle naší, než často proti vůli naší a s velikým naším nepohodlím počasí formují.

Živlové sami, tak i jinak se mísí a z glejchu vystupují, 30 tak dobře nám k zhoubě jako k službě vždycky pohotové jsou. Země aby se pod námi nepodvracela, báti se; vody aby nám buď nevyšly, neb rozmohou se nás nevytopily, hleděti; s ohněm, aby nám hořel, avšak čeho pálení nemá, aby nepálil, práci a starost míti; od větru také a bouří tytýž nepohodlí snášeti musíme. Stavení, stromoví, skálie tytýž se kácí a zařecuje; jídlo a pítí,

2 řízení věcí našich A, L] věci našich řízení V — 3 věci A, V] věci L — 6 zbhůru A, V] zbhůru L — 6 dolu A, L] dolů V — 7 druhé A, L] jiné V — 8 motaje A, V] mata L — 9 ani se A, L] ani V — 9 diváním A, L] se diváním V — 11 Eccles. 1 A, L] chybí V — 18 tlučeme A, L] tlučem V — 23 jistě by se A, L] jistě že by se V — 24 točí A, L] točí V — 27 života ukrajuje a ukrajuje A, L] života ukrajuje a ukrajuje V — 28 jednak... jednak A, L] jednáč... jednáč V — 29 kálí A, L] kálí V — 29 házejí A] házejí L, V — 31 vůle naší A] vůle naší L, V — 33m. 2. Živlové, V] chybí A, L — 36 nás A, L] chybí V — 38 snášeti musíme A, L] snášíme V — 39 tytýž A, L] tytýž V

Sednu kol, v nichž se točí a motá život náš.

1. Obloha.

2. Živlové.

kterýmž podpiráme život, často se nám v tráveninu, nemoc a smrt obrací: práce, jimiž se živíme, těla neb myslí unavení, namožení a přetřetí častokrát s sebou nesou; kterýmiž však musíme trávit život svůj a jako v kole v nich běhati.

Třetí kolo jsou životěchové, s nimiž a mezi nimiž zemský náš byt jest, kteříž ačkoli k sluzbě nám stvoření jsou, jsou však nám ku práci a zaměstknání, někdy k hněvu, často i k nebezpečnosti: ježto se nemalý lidu díl s nimi jako v kole bud tělem, neb myslí honí a kvaltuje.

Ovšem pak lidé a náš s nimi v světě byt prudké jest kolo, v kterémž se přebídně zmitáme tak i jinak. Předně zajisté berou nás s sebou násilně obyčejové a navyklosti světa: kteříž bud že chvalitební neb nechvalitební jsou, jako proud nás zachvacují a po sobě táhnou: takže ač častokrát tělo i duše, život i zdraví, pověst i svědomí násilí trpí, třeští, praští, láme se a trhá, zepřítí se však a odolati nelze, abychom nečinili, co jini činí a k čemuž nás příkladem svým potáhli. Někdy příkladové jedni sem, druzí tam táhnou, že na vše strany roztržen jsa člověk, co v zamotaní takovém činiti neví, ani kudy, ani kam se to jde neb letí, nerozuměje a rozuměti nemoha. Některých šlepeje vidíme před sebou přímo, jiných zpět, jiných na stranu: často nevíme, kterých šetřiti, kterým vyhybati: někdy víme, avšak po nich jíti zachvacující odporný vítr neb jiná motanina nedá. K tomu nevěra, zlost, lest, nenávisť, ošemetnost, ukrutnost lidská častokrát sobě nás jako míče podávají. Jazyk, chtěl-li by se jím spravovati a ucha jemu nastavovati, pláň jest marnosti, po nebi i zemi se vozí, bylé i nebylé v hromadu plete, černé za bílé a hořké za sladké a na odpor vyhlašuje: tak mezi tím vrtká věc jsa, že jednu a touž věc na obrat staví a boří, jistí i v pochybnost dává, chválí i haní, radí i odrazuje: a to tak mocně častokrát, že (leč by kdo železným byl) nelze než jemu kvůli sem tam se kloniti, ba házeti sebou, s hanbou často i s škodou svou. Protož s. Jakub oud ten ohněm nazval, roznečujícím kolo běhu života našeho (Jak. 3, 6). Oči bližních také nás divně zachvacují, jednak pochlebně, jednak lstivě, jednak jiskřivě po nás se zavraccují: odkudž se při nás jednak hněv, jednak bázeň, jednak veselost, jednak podezření, a tak rozličné myslí znepokojení dělá. Ruce jejich někdy hladí, někdy drápi, někdy co dělají, rozeznati nelze. Nohy někdy předcházejí a k pastem vábí, někdy následují a stíhají a do těsna někam

7 ku práci A, L] k práci V — 17 potáhli L, V] tíš, potáhlj A — 21 na stranu A, L] v stranu V — 22 vyhybati A] vyhybati L, V — 24 lest A, L] lest, závist V — 26 jím A, L] ním V — 27 vozí A, L] voze V — 29 na obrat A, L] na obrátku V — 29 staví a A, L] staví i V — 31 železným A, L] železný V — 33 s škodou A, L] škodou V — 35 jednak... jednak... jednak A, L] jednak... jednak... jednak V — 36 jednak A, L] jednak V — 37 jednak... jednak... jednak A, L] jednak... jednak V — 38 jejich A, L] jejich V — 40 pastem A, L] pastvě V

ženou: an všudy buď nebezpečnosti, buď podezření, aneb aspoň nejistota, kam ta která věc zavéstí chce neb může. Neví zajisté žádný, kde vrah číhá, kde zloděj, kde násilník, kde škůdce, kde sok, kde klevetník, kde neopatrný, někdo samou třeba neprozřetelností neštěstí nastrčiti mohoucí. Často kdo | se přítelem dělá, nepřítel jest: rádce krádece; vůdce svůdce; ochránce okrádece; vrchnost prohlost a tyranství. Žádné naprosto divoké šelmy tak s sebou nezacházejí jako lidé s lidmi, jmění, pověst, zdraví, životy na kusy sobě trhajíce a sebe veni spolek co nejukrutnější trápace a hubíce. A to jest hrozný ten vír společných chumelenin našich.

Páté kolo jest naše s ďábly, nečistými duchy se shánění, kteříž (to pak z božího vyjevení víme) v velikých houfích dnem noci obcházejíce, v jaké mohou i hřichy, i sic neštěstí nás vhnějí, i tajnými vnukáními k zlým věcem podpalující, i příčin a příležitosti k nim naskýtající, i rotíce nás vespolek, i živly proti nam bouřice. Někdy se proměňují v anjely světlosti a za přátely nám se stavějí, litují, radí, prosí, nic však, než aby hloupý člověk nad jámu uveden byl, obmýšlejíce: z toho zase dorážejíce vztekle hrozí, děsí, pudí a dohánějí, jak a k čemu koho nakloněného býti vidí, tak a z té strany k němu šturmuje, lstí neb mocí podvraccují. Nenit té duše pod nebem, která by outoků jeho jeden den prázdná byla: právě se jako v kole on s námi a my s ním, točíme, pokudž živi jsme. Dá-li se jim kdo osedlati, nešťastný jest, ženou jej a pudí z hřichu do hřichu, z mrákoty do mrákoty, aniž mu pokoj dádi, až ho naprosto na zahynutí přivedou: často se i sami nad nimi katany dělají tělesně. Pakli se jim kdo brání, rovně také odpočínutí nemá žádného, lákají, vábí, pokoušejí, straší také a děsí, též podtrhnouti a k hřichům přivéstí usilující: aniž v tomto boji i nebedlivější bez ran, šrámů, modřin procházejí, nejen na svědomí (což častá věc), ale i na těle někdy a na | statku, jakž příkladové v Písmích poznamenání (zvláště nejznámější Jobů) ukazují.

Šestá naše práce s Bohem samým jest, Stvořitelem našim; kterýž okřálek života našeho nám vyměřiv příkázáními svými, chce, abychom jako v závod běhali, z mezi však vytknutých nikam se nevychylující. Když pak my buď leností postáváme, neb mdlobou ustáváme, neb všetečností vybíháme, neb urputností se zatínáme, on za námi jednak s pohružkami, jednak s metlou, holí, mečem, ohněm se shání, žehře, viní, mrská, bije, seká, páli. Mor, hlad, válka, povodně, zemětřesení,

6 rádce krádece A] rádce zrádce L; tovaryš, zrádce V — 16 a příležitosti A, L] i příležitosti V — 16 naskýtající A, L] nastrkující V — 17 nam A] nám L, V — 17 v anjely A, L] v anjela V — 18 se stavějí A, L] stavějí V — 24 s ním A, V] s ním L — 28 z hřichu do hřichu A, V] z hřichů do hřichů L — 28 dádi A, L] dáji V — 34 našim A] našim L, V — 37 nevychylující A, L] neuchylující V

nemoci a jiná duše i těla trápení jeho jsou, jimiž nás stihá a stírá, rány: takže před Všemohoucího rukou nikdy a nikdež ani živi ani mrtví bezpečni nejsme.

Naposledy, nejzmatanější kolo jsme my sami sobě pro nesti-
žitedlnou vrtkavost a zmatanost myšlení i činů svých. Srdce
blázna jest jako vozni kolo, a jako loukot točí se myšlení jeho,
dí Sirach (kap. 33, 5). Ale kdo smaže písmo toto? Všichni jsme
tu obsažení beze vší výminky (o tom, co přirozené jest při li-
dech, mluvím): mysl naše přeneukojitedlná věc jest, buď že
bdíme neb spíme, pracujeme neb zahálíme, vždycky ona shání
a po nebi, po zemi, po pekle, po lidských srdcích, řečech a či-
nech se toulá: nic odtud krom daremného kolotání a ustání
nemajíc. Rozum pak náš ten převšetečný jest, do všeho všudy
nahlédati se pokoušející: nic není tak vysokého ani hlubokého,
čeho by on vystihnouti neusiloval, ani tajnosti božské v pokoji
34 před ním ostati nemohou, aby do nich nenarážel: | ježto odtud
nic nemá než trápení a tytýž zahanbení. Žádosti ovšem naše
jsou kolo, v kolo námi zmitající. Nebo srdce naše velmi jest
vše vybíravá a přitom neukojitedlná, po čem se kolí pustí,
urputně při tom lpějící a odvrátiti se nedávající. Zamiluje-li kdo
20 statek a jmění, vždycky se mu s tím srdce obírá, vždycky truh-
ly, pytlíci, stodoly, rolí v očích zavazají, vždycky v uších bří-
kot peněz vzniká, vždycky do nosu vůně zisku zaráží, vždycky
mysl z toho, co má, na to, co nemá, běhá a skáče: za onono,
aby neubylo, ovšem se nerozmrhalo, se boje; tohoto pak jak
25 dostati, se trápě. A to nejen když bdí, vždycky činí (aneb trpí
raději): ale i když spí, pokoje nemá: tak ním lakomá žádost
v kolo točí bez konce. Podobně jest, kdo rozkoše zamiluje,
vždycky se mu mysl po mlsách, konvách, a kdež jmenovati
nesluší, tluče. Tak kdo po slávě dychtí, ten sobě Dedalova křídla
30 vždycky v myslí formuje a lípá, pak připíná a létá: a to se mu
bez konce v myslí dělá. Podobně se děje, kdo po moudrosti
a umění dychtí, aneb po lásce a přízni něčí, etc. V tom ve všem
ačkoli jest neukojitedlná mysl naše, vrtkavá jest však, leckdys
sobě své věci oskliví tím i jiným způsobem: takže kolo neusta-
35 vičnosti naší jednak přímo, jednak zpět se točí, tiše státi nikdá
nemní. Točení pak to někdy a při někom mírnější jest, někdy

7. My sami
neukojitedlnou
myslí svou.

1 nemoci A, L] chybí V — 1 jimiž A, L] jimiž V — 1 stihá A] stihá L, V —
2 rány: takže A, L] rány: anjelé služebníci jeho ke všemu dopomáhají, takže
V — 4m. 7... svou A, L] chybí V — 4 nestižitedlnou A, L] nevystižitedlnou
V — 5 zmatanost A, L] zmatanost V — 8 výminky A] výminky L, V —
9 jest při lídech A, L] při lídech jest V — 12 se toulá A, L] se stlouká V —
13 nemajíc A, L] nemajec V — 13 převšetečný] převšetečný A — 15 taj-
nosti L, V] táj. tagnost] A — 15 v pokoji před ním A, L] před ním v po-
koi] V — 18 velmi jest A, L] jest velmi V — 21 statek a jmění A, L]
jmění a statek V — 21 s tím srdce A, L] srdce s tím V — 23 nerozmrhalo A,
L] nezmrhalo V — 27 ním A] jím L, V — 28 Podobně A, V] Podobně L —
31 létá A] lítá L, V — 33 v tom ve všem A, L] v tom všem V — 35 své své
A, L] věci své V

a při někom nemírné: zvláště když se v tom, v čem sobě kdo
zakládá, aneb hrubě dobře, aneb hrubě zle daří.

Takže touží-li po čem, touží nemírné: vezme-li co v nenávist,
nenávidí nemírné: raduje-li se nad čím, raduje se nemírné:
5 žalostí-li, žalostí nemírné, často tak, že by se na sto tisíc kusů
srdce rozskočiti mohlo. A není takových (již pak odkudkoli 35
přicházející) kolotání žádný člověk prázden: víc neb méně
každý se v tom kole motá, i sami Bohu oddáni.

Nebo dokud člověk živ jest, proměnitelnosti i proti svému
10 chtění poddán jest; takže jednak jest veselý, jednak smutný;
jednak pokojný, jednak zkormoucený; jednak udatný, jednak
choulostivý; jednak v nábožnosti vroucí, jednak chladnoucí;
jednak chtivý a jadrný ku pracem, jednak tesklivý a všecko
sobě osklivící. A takové rozdílné myslí zachvacování (příklado-
15 vě osvědčují), čím kdo zdárnější z přirození mysl má, tím prudší
bývají: rovně jako dutí a bouření moře násilněji na hlubinách
bývá nežli na mělčinách. A jest to přepracné a těžké. Nebo
nezle o člověku povědíno, že ač mu mnohé na světě věci nes-
nesitedlné jsou, všecko však snáze nežli sebe sám nese. Dokud
20 zajisté v sobě sam boje nemá, zevnitřní žádná věc ho nevyvrátí,
ani sám satan utoky svými: ale když se v samém člověku boj
začne těla s duchem, rozumu s věrou, netrpělivosti s trpělivostí,
pochybování s doufáním, tu tesknostem a trápením konec není.
Jest pak při člověku boj ten ustavičný, jedno za druhým vždyc-
25 ky se to jako v kolo honí, jednak tělo vítězí, jednak duch, jed-
nak se rozum vynáší, jednak víra; jednak se srdce tuží, jednak
slábně; jednak naděje vstává, jednak padá. Takž jde utok za
utokem, pokušení za pokušením, boj za bojem, pád za pádem,
bolest za bolestí, že Pavel volati musí: Bídny já člověk, kdo
30 mne vysvobodí z toho těla smrti? Odejde-li jedna neřest, aní
druhá v patách: nýbrž než jedna odejde, jiná již číhá, nýbrž
jedna na druhou přichází: nýbrž hromadně se jedny | na druhé 36
sypou; někdy dosti malíčké pokušení přijde, a hrozných nadělá
v myslí roztržitosti a trápení: a jak tomu obrániti, kde toho
35 míra jaká, kde konec jaký?

1 v čem sobě kdo zakládá A, L] sobí kdo a zakládá V — 2 po čem A, L]
po něčem V — 3 vezme-li... raduje se nemírné A, L] chybí V —
10, 11, 12 jednak... jednak A] jednak... jednak L, V — 13 ku pracem A,
L] k pracem V — 16 násilněji A, L] násilnější V — 17 těžké V] těžké A, L —
18 mnohé na světě A, L] v světě mnohé V — 19 všecko... nese A, L] ještě
však všecko snáze nežli sebe sám nese V — 20 sam A] sám L, V — 20 žádná
věc ho A, L] ho žádná věc V — 26 jednak slábně A] jednak slábně L, V —
29 člověk] člověk! A, L, V — 29 kdo A, L] kdož V — 34 obrániti] obrániti?
A, L; ubrániti? V — 35 jaká,] jaká? A, L, V

KAPITOLA V

Že příčina a počátek našeho z centrum vystupování, a tak všeho kolotání a trápení samosvojnost jest.

Taková ta nebezpečná osídla a bolestné lidského života mučirny dávno rozumní nejedni znamenavše, lékařství proti tomu nějakého hledali, někteří utíkáním ven z lidí, na poušť někde, kdež by žádných k nepokojům příčin neměli; jiní zepřím se myslí své a takovým se zatvrzením, aby žádných přicházejících odporností nic nedbali, buď jak buď. Obojích předsevzetí zmužilé; ale oboje k vyhýbání bídou nedokonalé. Poustevníků zajisté následovati nevšechněm se trefí. Nebo kdybychom se všickni z společnosti lidské rozběhli, což by to bylo? Svět by zpustl a my tím více zdivočeli. Ať mlčím, že se hrubě mýlí a s nadějí chybují, kdo tou cestou bídám a nebezpečstvím vyhýbatí se domnívá. Nebo zdaž nám jen od lidí přikofí jest? Však oni jedno toliko (jakž jsme spatřili) kolo jsou motanin našich. Sic obloze, živlům, životčíchům, dábům, Bohu a anjelům a sobě sami nikdež neutěčeme. Kamkoli tedy kdo běží, sebe třeba jen s sebou nesa, již terč, šipy i lučiště, všecko spolu nese. Proč to ta rada nedokonalá jest. Co tedy? Stoiků nečitedlnost na sebe vezmeme a zatvrdíme se, abychom nic necítili a nedbali? Ó byt' možné bylo! Ale zdaž síla člověka jest síla kamenná aneb tělo jeho ocelivé, dí Job (6, 12).

A protož ta stoická udatnost tajemí jest raději nežli necitění bolesti. A kdo se za toho staví, že bolesti nedbá, staví se do času: když opravdová přijde (jakož vždy někdy přichází), nezdrží. A protož jiného dokonalejšího lékařství pohledati sluší: kteréž dá Bůh že nalezneme, jestliže nejprve příčinám toho neukojitelného našeho kolotání vyrozumíme: totiž co to jest, což nás i původně z centrum našeho vystrčilo, i vystrkuje posavad? Jedním slovem mluvě, samosvojnost jest, bídna, nešťastná samosvojnost všeho našeho časného i věčného neštěstí první příčina jest. Ale copak to jest samosvojnost, dí někdo? Nekormut se novostí jména, čtenáři milý, porozumíš mu snadně, a porozuměje za pravé dáš. Jménot jest nové, ale věc (ach, nešťastná věc!) hned s světem starožitná a víc než příliš známá.

Jest pak samosvojnost, když člověk, Bohem a řádem jeho svázán býti sobě zošklivé, sám svůj chce býti: sám svůj totiž

Lékařství
proti trápení
myslí dvoje:
ale
nedostatečné.

Příklad toho na
anjelích.

Příklad na
prvnímu člověku.

Příčina
z centrum
vycházení
pravá a jediná
jest,
samosvojnost.
Samosvojnost
co?

3 samosvojnost A, L] samost V — 4m. trápení A, L] trápením V — 12 z společnosti lidské A, L] z lidské společnosti V — 14 s nadějí L, V] s nadějí A — 22 síla kamenná] síla kamenná? A, L, V — 23 ocelivé,] ocelivé? A, L, V — 27 sluší A, L] potřebí V — 28 nejprve A, L] nejprv V — 31, 32, 33, 35, 36m., 37, 37m. samosvojnost A, L] samost V — 32 všecko A, L] chybi V — 33 chce býti A, L] býti chce V

rádce, svůj vůdce, sám svůj opatrovník, sám svůj pán, samou sám svůj bůzek. To jest začátek všeho zlého.

Nebo kdo sobě to tak v mysl vezme a na sobě se založí, ten se již dependencí své (kterouž odjinud, ne od sebe, má každý tvor) pouští a sám sebou státi chce, což tvorů nemožné: a tak přichází na zmatky.

Začal tu nešťastnou samosvojnost Lucifer v nebi, když zošklivé sobě s jinými anjely pod Stvořitelem státi, sám sobě stav svůj zlepšiti a výše se podati v umysl sobě vzal. Protož zdvihna se vystoupil z místa svého, chtěje trůn svůj naproti Nejvyššímu postaviti, aby jemu rovný byl: ježto možné nebylo, aby dva Nejvyšší (totiž dva vrchové neb počátkové bytnosti) býti měli. Protož on té bytnosti, kteráž sama od sebe neproměnná jest a z níž jako z centrum všeliká bytnost vyplývá, se pustiv, spadl dolu i s těmi, kteříž se jeho přidrželi.

V čemž se jemu právě přihodilo, jako by ratolest některá stromu, sama stromem býti chtěla, od snětu se odčesla: a na čem se držeti nemajíc (poněvadž se centrum svého strhla) dolů spadla. Nebo tu ač pod stromem leží a kořene třeba blíže než prve jest, poněvadž se však z centrum svého vytrhla a vláhy kořene zhavila, nelze ji než usvadnouti.

Na týž opovržlivosti příklad dábovým návodem člověk v ráji nastoupil, že pohrdna opatřením božím a jeho o sebe pění, sám o sebe pečovati začal a sobě věci své přiopraviti umínil, aby totiž rovný učiněn byl Bohu, věda dobré i zlé. Čehož nejen myslí a vůli požádal, ale i skutkem se pokusil, směle záповěd boží zrušiv, a tak z mezi sobě vytknutých vystoupiv. Ale co sobě tím dovedl? Jediné že spustiv se jakož Boha, pod nímž býti nechtěl, tak i tvorů, mezi nimiž v témž řádu státi málo se mu zdálo, i od Boha, i od tvorů opuštěn jest, a hned se nahým, to jest rady, pomoci, ochrany, potěšení zbaveným uhlédal a seznal. Odkudž strach, tesknost, skrývání se, daremné a nešťastné kolotání, bolest a smrt následovalo, jemu i všem z něho poslym.

A tak tedy samosvojnost (ať ještě jinými slovy povím) jest, když člověk neb anjel, zapomena, že z Boha bytnost, živost, radu, sílu a všecko má a boží vůli věci všeho světa jdou, a tak i jeho, on doma sobě sám obzvláštní svou kancelář zaráží, sám z sebe vůli, rozum, radu, sílu, světlo a život bráti chtěje.

i svůj vůdce A, L] sám svůj vůdce V — 7 samosvojnost A, L] samost V — 8m. anjeli A, L] anjelech V — 10 vystoupil A, L] vystoupil V — 12 totiž t. A, L, V — 12 vrchové neb A, L] chybi V — 14 se pustiv A, L] se spustiv V — 16 jako by A, L] jako kdyby V — 17 chtěla A, V] chtěla L — 19 a kořene... prve A, L] a blíže třeba než prve kořene V — 20 vláhy A, V] vláhy L — 22m. Příklad A] příklad L, V — 26 se pokusil A, L] se přičinil V — 30 opuštěn jest A, L] jest opuštěn V — 35 samosvojnost (ať... povím) jest A, L] samost jest V — 36m. samosvojnosti A, L] samosti V — 37 věci všeho světa A, L] všeho světa věci V

